

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός ύψώνεται όμα
δειξή πως δι φοβάται την
διόφθια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φθ-
σιμούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΗΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΤΟΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 330

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Δυό λόγια (Β')
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. 'Η κούλια τέκροπόταμου (συ-
νήγεια).
Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Διολοσκορήματα.
ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Ελβετικά δειλίνα.
ΔΙΓΕΙΑ. Κάτι για τή χειραφέτηση.
Α. ΠΟΥΔΗΜΕΝΟΣ. Κοινωνιστικές πιθανότητες στην
'Ελλάδα.
Μ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ. 'Από τή Ζωή—'Ο Δύμος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕ-
ΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΕΛΒΕΤΙΚΑ ΔΕΙΛΙΝΑ

Χινοπαριάτικη όμορφιά στον οδρανόν άπλάσθη,
Τού ήλιον τό φώς και τό νερό γέλασανε στή στράτα,
Κάτι μου κρώζει ός ξεχαστούν οι σφοδρές και οι πόθοι
Και μέσα μου γλυκρόνυμη σιομοιλεί σονάτα.

Πάρε τό δρόμο, τραβήξε, στο κορφοβοούν άνέβα,
Σάν τή βροχή κάθε καημός, κάθε κοκό ός περάση,
Και τό τραγοόδι γροίκησε πού ψέλνει πέρα ή Έθα
Και τή Ζωήν άγκάλιασε και τήν πλατεία τήν Πλάση!

II

Βοσκέ, ξάφνον σ' άγνάντεπα στή λαγοδιός τό μάκη.
Γιά όδήγησε και φέρ' έδώ τάσπρόμαλλο κοπάδι,
Και ξόπησε τών κουνουριών τόν ήχο άπ' άκρη σ'
άκρη,
Κ' ή σερενάτα τών άγρών ός έψωθή στο βράδι.

Βοσκέ, πού άπ' τό τραγοόδι σου τό όρη άντηχούνε,
στάσου

Και τό διαβάτη ζύγωσε στή οκονιαμένη στράτα.
Νά τό λιθάρι, κάθησε και πές τόν έρωτά σου
Πού ή ξανθή Γκρέτλη σου άνασεν ή για ή μεστή
χωριάτα!

III

Νεκρά ξερόφυλλα, σάν άνυβέρηντες βερκοούλες,
Γλανιά, δειλά κι άχτιωτά τής λίμνης κρυονέρια,
Σκέες λιγώζωες και πνοές και βοραινές παιδούλες,
'Όσα έδώ πέρα είν' όμορφα δόστε μου τούλα χέρια.

Ψυχές πού σβύσατε άπραγες στή μπόρα, σηκωθήτε,
Κι άπ' τό σуртό πού θά στηθή στή μάγισσα γαλήνη,
Μήτε οι μικροί, μήτε οι φτωχοί, μήτε οι θλιμένοι,
μήτε
Οι άγέλαστοι, μήτε κανείς έξω έξμος δέ θά μείνη.

IV

Μεσάνυχτα. Τού φεγγαριού οι άσηματές πλεξίδες
Χαϊδέουν τό ήμερα νερό και τό δέντρον τό φύλλα.
Κανέναν κόκκο στής νυχτός, διαβάτη έσύ, δέν είδες
Νά πλέη τή φεγγαρόλουστην άνταρخیλα.

Σιωπή παντού. Βουβάθησαν τάνθρώπινα δοξάρια,
Κοιμάστε ό βήματα, ό φωνές, ήχοι, κατάρες, ύμνοι...
Μονάχ' άράδα δλαγρυπνούν στούς όχτους τό φανάρι
Σάν άστρα πού κατέβηκαν να πιούν άπό τή λίμνη!

V

Και ξάφνον συλλογίζουμαι και πάει ό νούς σέ Σένα!
Και λέω: μέσ στούς άθάνατους άργά φέρνεις τό βήμα
'Εκεί ναοι και θέατρα, κατόφλια έρειπωμένα
Κι όλα δεμένα ρυθμικά με τήν παλιά τή ήμα.

Στόν κάμπον άνειρεύεσαι πού ζούνε τάσφοδείλια,
Οι λευκοί τάφοι σμίγουνε με τό κρυφό τού δάσους,
Κάποιο ύσαιο άργοπροβαίνουνε και ξεψυχοδν τό δειλίνα
Κ' έν' άγεράκι άποσπερνό ταράζει τό μολλιά Σου!

Γενεύη, 1908.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Β'.

«Μού φαίνεται πως όταν ένας ήθρω-
πος καταλιάνεται τό έργο τό σπουδαίο να
φρονείζη για μία γλώσσα, πρέπει να
συλλογιστηνε ός και τό παραμικρά.»
ΨΥΧΑΡΗΣ «Ρόδα και Μήλα»

Είπανε για τή «Μιρέγια» τού Μιστράλ πως
είναι «τό πιο όμορφος καθρέφτης πού καθρεφτίζεται
μέσα του ή Προβένσα.» "Όμοια μπορούμε να λέμε
για τά «Ρόδα και Μήλα» πως είναι ό πιο καθάρης
καθρέφτης πού κάθε χρονιά καθρεφτίζεται μέσα του
τό πρόσωπο τής γλωσσικής 'Ιδέας.» Περιμάζεμα σέ
βιβλίον— για να μη χαθούνε σκόρπια—έπιστημονική
και πολεμική και λογοτεχνική, δουλειά: μα πιο
πολύ, και καθαυτό, άπολογισμός τής χρονιάς. Τό
ζήτημα με τό ένεργητικό και με τό παθητικό του.
'Η Ιστορία μας ίδια, σέ γλωσσικό τό ζήτημα' άπά-
νου, σαλπίζοντας τή λογοδοσία της με τό στόμα
του Ψυχάρη. Κι αν έλειπε ή ψυχή τού συγγραφέα
τῶ Ρόδων και Μήλων πού γιομίζει και τονώνει και
χρωματίζει κ' έμψυχώνει με κάποιο τρόπο ξεχω-
ριστό τις σελίδες τους, πού ύφος τούς χαρίζει και
τούς μοιράζει τέχνη, πάλε θόρτανε για να δώτη

μεγάλη σημασία στά βιβλία τούτα ή αξία τους ή
ιστορική. 'Αν έδειχνε και ή καθαρεύουσα περπά-
τημα με τόσους κόπους και με τόσα έμπόδια, μα
και με τέτοιο θάρρος, με τέτοιο νόημα, και με τέ-
τοια χάρη, δέν είχα τίποτα καλλίτερο να τής ευ-
κλήθω παρά να μάς δίνη κάθε χρόνο λογαριασμούς τών
έργων της άραδιασμένους έτσι άντικειμενικά κ' έτσι
μεθοδικά. Μα σά δύσκολο μου φαίνεται, μ' όλο μας
τό ψάξιμο, να βρούμε άνάμεσα στά γραμμένα τής
καθαρεύουσας, και δέκα γραμμές μονάχα πού να
μάς παρασταίνουν τά πράματα, σέ γλωσσικό μας
τό ζήτημα άπάνου, με κάποια άνπροσωποληψία και
με κάποια τάξη. 'Αποδείξη, πως δυό κύριοι, — από
τούς πιο έπιδέξιους διαχειριστές τής δημοσιογραφι-
κής πίννας—, ό κ. Τσοκόπουλος κάνει πως λυπάται
τό χαρτί πού ξοδεύει ό Ψυχάρης, κι ό κ. Ξενοπού-
λος άκκουμπά τήν κριτική του στήν ήμολογία τάχα
του Ψυχάρη πως ένα μονάκριβο έχει όπαδό' τόν
'Ερμωνα.

Τού Ε τόμου από τά «Ρόδα και Μήλα» δημο-
σιεύτηκε, καθώς είδαμε, ό πρόλογος μόνο, έξέν από
τις δυό κριτικές για τή μετάφραση τού Πάλλη και
για τήν ποίηση τού Σουρή. Μα κι ό πρόλογος είναι
όργανωμένος και μεθοδολογημένος με τό παραπάνου.
Κάθε άνθρωπος φίλος και τής δημοτικής και τής
μελέτης πού ετήν ξεδιάλυση δέν τήν περνά για
μάκρος, τή διαβάσει μονομιάς, από τήν αρχή ως
τό τέλος, χωρίς να κουραστή' έννοείται πως κάποια
καλή θέληση χρειάζεται τού άμαθου στά μέρη εκείνα
πού τά γλωσσικά μαθήματα δέν μπορεί παρά να
είναι φιλολογημένα' νομίζεις πως θα παράσης πρό-
λογο, και περνάς λόγο, πού ή ρητορική τό στοιχείο
είναι πού σχεδόν τού λείπει όλοτελα, ή τού βρί-
σκεται σέ πολύ μικρή δόση, και πού ή ζωγραφική
μπορεί να πη κανείς πως είναι τό πιο τρανό και τό
πιο ουσιαστικό γνώρισμά του. Κι: αλήθεια. Και τά
πρόσωπα και τά πράματα παρουσιάζονται μέσ' αύ-
του, σά ζωγραφιστά, με τό σκέδιο και με τά χρώ-
ματα πού τούς ταιριάζουν, είτε από τό φυσικό τους,
πιο πολύ, είτε, κι αν αγαπάτε, από τήν τέχνη τού
συγγραφέα, πού μάς τά παρουσιάζει σά φυσικά.
Πολύ τό συνηθίζουμ' ήμεις, και μάλιστα στήν πο-
λεμική μας, να τά φανερώουμε τά ζητήματα από
τή γωνιά μονάχα πού τά βλέπουμ' ήμεις, και να
χτυπούμε τις ιδέες τών άλλωνε μια και καλή, χωρίς
πρώτα να λάβουμε τόν κόπο να τις άπλώσουμε,
άκέρειες και άπειραχτες, καθώς είναι, για να λάβη
μια καθαρή έννοια κι ό αναγνώστης μας, πρώτα τού
άντικείμενου πού είν' εκείνες, και ύστερα τού ύπο-
κειμένου πού είμαστ' ήμεις. Διάβασ' άλλοτε τού
Γάλλου φιλόσοφου Καρώ μια πλατεία μελέτη πού